

denrigsminister ikke kunde og ikke vilde det, hørte vi ham, som sagt, udtale under Forhandlingerne ifjor. Forøvrigt skal jeg sige om denne Sag, at det forekommer mig, at den Stilling, som Udvalgets Flertal her har indtaget, er meget korrekt; thi det kan ikke nytte at fremsætte Noget, hvortil man veed, at der ikke vil blive taget Hensyn, og som derfor kun vil fremkalde Skuffelse. Nu vide vi, at, hvis dette Forhold skal forandres, maa det ske ved særlig Lov, hvilket maasse ogsaa er det Heldigste. — Endelig skal jeg udtale et Par Ord om Forslaget under Nr. 13, i hvilket Udvalgets Mindretal foreslaar, at Tienden skal inddrages i Statskassen, men da vi saa udførligt have debatteret dette Spørgsmaal, da det forelaa under Behandlingen af Præstelønningsloven, skal jeg ikke udførligt komme ind derpaa. Jeg veed meget godt, at man siger, at det er en Theori eller en Doktrin, naar man paastaar, at Tienden grundlovmæssigt skal gaa ind i Statskassen, men at det praktisk taget formentlig ikke vil faa nogen Indflydelse, eftersom dog de samme Afgifter ville blive at udrede til aandelige Formaal. Man kan gjerne sige, at det er en Doktrin, men i mine Dine er det dog noget mere, nemlig en Grundlovsopfyldelse, og der gjøres derved tillige en Begyndelse til, at Stat og Kirke kunne blive adskilte. Naar vi nemlig faa disse Penge ind i Statskassen, tænker jeg, at det ikke skal vare længe, inden Lovgivningsmagten siger, at den vil stille de verdslige Ting fra Kirken, og inden den siger til den evangelisk-lutheriske Kirke: Søg nu at ordne Ederes Sager, som I bedst kunne; vi have ikke Noget imod, at Præster og Lægfolk komme overens i saa Henseende, og vi skulle fremdeles give Eder den i Grundlovens § 3 lovede Understøttelse. Det er en saadan Ordning, jeg længes efter, og derfor er det fra min Side langt mere end en Doktrin, naar jeg holder paa, at Tienden skal indflyde i Statskassen. Jeg veed nok, at den høitagtede Kirkeminister siger, at vi opnaa ikke Noget ved at faa Tienden ind i Statskassen, og at vi ikke engang derved opnaa at faa Theorien om Kirkens Eiendomsret flaaet ihjel, men jeg tror, at det, der fremkalder en saa stor Modstand, vistnok

er det, at Ministeren ikke har havt Mod til at bryde med den Theori hos visse høie geistlige Embedsmænd, at Kirken har en Slags Eiendomsret til Tienden. Der er muligens ogsaa en anden Grund dertil, nemlig, at man har Mistro til Folket, Mistro til Lovgivningsmagten. Man siger nemlig, at, naar Tienden først er gaaet ind i Statskassen, kan den bejsendelsesløse Rigsdag, den verdslige Rigsdag, en ffjøn Dag sige: Nu have vi faaet Pengene ind i Statskassen, og nu kunne I selv sørge for Eders aandelige Formaal. Jeg svarer dertil, at jeg ikke tror, at man, i alt Fald i en nær Fremtid, behøver at frygte derfor. At det overhovedet skulde være umuligt, skal jeg naturligvis ikke paasta, men jeg vil sige, at, skulde en saadan Stemning komme tilstede, at virkelig det store Flertal af Folket saldt fra Kirken, om jeg maa bruge det Udtryk, eller gif over til andre Bejsendelser, tror jeg dog ikke, at det vilde nytte Noget, om man havde bevaret den nuværende Tilstand, thi da vilde Lovgivningsmagten snart vide at drage dette Forhold ind under sit Omraade. Jeg vil endog spørge, om det vilde være rigtigt, at det store Flertal skulde vedblive at tiende til et lille Mindretal? Naar Folket derimod vedbliver at være, som det er, mener jeg, at det ogsaa vil vedblive at yde det Samme til aandelige Formaal, som det nu yder, men forandrer Folket sig, kan den nuværende Tilstand med Hensyn til Tienden naturligvis heller ikke være istand til at holde igjen mod saadanne Forandringer.

Casse: De ikke mange Bemærkninger, som jeg har at gjøre, vedrøre det idag af det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgfreds (Winther) begrundede Vædringsforslag under Nr. 13, angaaende Kirketiendens Opførelse paa Finantsloven. I een Ting havde det ærede Medlem ganffe vist stor Ret, nemlig deri, at han trolig har holdt sit Løfte om stadig at fremdrage denne Sag, men jeg tror derimod, at den Belysning, hvori han stillede den Skjæbne, der i forrige Samling saldt i dette Forslags Lov, ikke var ganffe klar, ikke ganffe skiftet til at give en Forestilling om, hvorledes det gif med dette Forslag ifjor. Jeg